

برگزیده‌ای از نهج البلاغه

با استقامت ترجمه:

حسین استادولی

انتخاب و گزینش:

موسسه نهج البلاغه

(وابسته به بنیاد بعثت)

سرشناسه: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.

Ali ibn abi-Talib, Imam I, ۶۶۱-۶۰۰

عنوان قراردادی: نهج البلاغه، فارسی - عربی، برگزیده

عنوان و نام پدیدآور: برگزیده‌ای از نهج البلاغه / با استفاده از ترجمه حسین استادولی؛ انتخاب و گزینش موسسه نهج البلاغه؛

زیر نظر محمدتقی رهبر، با همکاری محمدحسین فروزان.

مشخصات نشر: تهران: بنیاد بعثت، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۴۷۱ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۹-۶۷۹-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: فارسی - عربی.

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- خطبه‌ها

موضوع: *Public speaking، Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۰۰-۶۶۱ --

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- نامه‌ها

موضوع: Correspondence، Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۰۰-۶۶۱ --

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- کلمات قصار

موضوع: Quotations، Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۰۰-۶۶۱ --

شناسه افزوده: استادولی، حسین، ۱۳۳۱ - مترجم

شناسه افزوده: یادبعث، موسسه نهج البلاغه

شناسه افزوده: بنیاد بعثت

شناسه افزوده: Dissertation

رده بندی کنگره: ۸۱۳۹۶ / ۳۱۰۰۴ E

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۰۵۶۰۷

برگزیده‌ای از نهج البلاغه

انتخاب و گزینش: موسسه نهج البلاغه (وابسته به بنیاد بعثت)

با استفاده از ترجمه حسین استادولی

زیر نظر: حجت الاسلام والمسلمین محمدتقی رهبر

با همکاری: محمدحسین فروزان

ناشر: انتشارات بنیاد بعثت

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۹-۶۷۹-۳

چاپ: اول / ۱۳۹۶ ش

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

مرکز توزیع: تهران - خیابان سمیه - بین شهید مفتاح و فرصت - پلاک ۱۷۳ - موسسه نهج البلاغه

تلفن: ۸۸۸۶۰۲۳۸ و ۸۸۸۲۳۳۷۴-۲۱

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

۱۴

مقدمه

۱۶

سید رضی، گردآورنده نهج البلاغه

بخش اول: برگزیده‌های خطبه‌های نهج البلاغه

۲۰

۱. درباره آغاز آفرینش آسمان و زمین، آفرینش آدم و ه ساله ج

۲۶

۲. پس از بازگشت از صفین

۳۰

۳. خطبه معروف شقشقیه

۳۴

۵. هنگامی که رسول خدا(ص) از دنیا رفت و ابن عباس و ابوسفیان خواستند، اما بیت کنند

۳۴

۷. در نکوهش پیروان شیطان

۳۶

۱۱. به فرزندش محمد حنفیه

۳۶

۱۲. هنگامی که خداوند او را بر یاران جمل پیروز کرد

۳۶

۱۵. درباره‌ی آنچه به مسلمانان بازگردانید از املاک بیت المال

۳۸

۱۶. درباره علم خود به فرجام کار مردم و بیان اقسام آنان

۴۰

۱۷. درباره قاضیان ناشایسته

۴۲. ۲۰. در گریز از غفلت و بیداری در شتاب به سوی خدا
۴۲. ۲۱. سخنی جامع در پند و حکمت
۴۴. ۲۲. هنگامی که خبر بیعت شکنان جمل به او رسید
۴۴. ۲۳. در ترغیب تهیدستان به زهد و ترغیب ثروتمندان به مهر
۴۶. ۲۵. پس از حمله بصر به یمن و سستی یاران خود
۴۸. ۲۶. در وصف مردم جاهلیت و دوران سکوت خود
۵۰. ۲۷. در برانگیختن مردم به جهاد
۵۲. ۲۸. در بی وفایی دنیا و توجه به آخرت
۵۴. ۳۲. در بیان اقسام مردم
۵۶. ۳۳. هنگام خروج برای جنگ، با اهل بصره (جنگ جمل)
۵۸. ۳۴. حقوق و متقابل سر و ره
۵۸. ۳۷. در جنگ نهروان درباره دشمنان خود رمود
۶۰. ۴۱. در نهی از دغلبازی
۶۰. ۴۲. درباره پرهیز از پیروی از هوای نفس و ارزوی دزد دنیا
۶۲. ۴۵. در ستایش خدا و نکوهش دنیا
۶۲. ۴۶. دعای آن حضرت، هنگامی که تصمیم داشت به سوی اهل مدینه حرکت کند
۶۲. ۴۹. درباره‌ی صفات ربوبی و علم الهی
۶۴. ۵۶. در وصف خود و یاران رسول خدا(ص)
۶۴. ۶۳. در پرهیز از فتنه دنیا
۶۶. ۶۴. در شتاب به اعمال شایسته
۶۶. ۶۵. درباره خداشناسی
۶۸. ۷۰. در سحرگاه روزی که ضربت خورد
۶۸. ۷۲. در آموزش صلوات فرستادن بر پیامبر(ص)
۷۰. ۷۴. هنگامی که اهل شورا خواستند با عثمان بیعت کنند

۷۰. ۷۶. در تشویق به کار شایسته
۷۲. ۷۸. کلماتی که حضرت با آنها دعا می‌کرد
۷۲. ۷۹. به یکی از یاران خود هنگامی که آهنگ رفتن به جنگ خوارج داشت
۷۴. ۸۱. درباره زهد
۷۴. ۸۲. در نکوهش دنیا
۷۴. ۸۳. خطبه‌ای شگفت که آن را خطبه‌ی «غراء» گویند
۸۴. ۸۵. برخی از صفات جلال الهی
۸۶. ۸۶. اندرز مرد، به تقوی و بیان ارزش‌های اخلاقی
۸۸. ۸۸. در بیان آداب هلاکت مردم
۹۰. ۸۹. درباره‌ی رسول اکرم (ص) و پیام‌گزاری از ایشان
۹۲. ۹۰. درباره ازلیت پروردگار و منعم آفریده‌ها و پند و اندرز به مردم
۹۴. ۹۱. خطبه «شباح»
۱۰۴. ۹۳. در بیان فضائل امام (ع) و فتنه‌ی بنی‌امیه
۱۰۴. ۹۵. در فضیلت پیامبر (ص)
۱۰۶. ۹۶. در وصف خداوند و فضیلت پیامبر (ص)
۱۰۶. ۹۷. در مقایسه یاران خود با یاران پیامبر (ص) (بررسی علی‌سکنت و رفیان)
۱۱۰. ۹۸. اشاره‌ی به ستم بنی‌امیه
۱۱۰. ۹۹. در تشویق به زهد در دنیا
۱۱۲. ۱۰۰. درباره‌ی پیامبر و خاندانش علیهم‌السلام
۱۱۴. ۱۰۲. وصف روز قیامت
۱۱۴. ۱۰۳. در تشویق به زهد
۱۱۶. ۱۰۴. زحمات پیامبر (ص)
۱۱۸. ۱۰۵. اندرز به مردم
۱۲۰. ۱۰۶. در بیان فضائل اسلام، وصف پیامبر (ص) و سرزنش یاران خود

۱۲۲. درباره‌ی پایه‌های دین
۱۲۴. در نکوهش دنیا
۱۲۶. در پند و اندرز به مردم
۱۳۰. در نکوهش کسانی که از مال و جان مایه نمی‌گذارند
۱۳۰. در بیان فضائل اهل بیت(ع)
۱۳۲. در آداب و رسوم جنگ
۱۳۲. درباره حکمت
۱۳۴. هنگامی که امام(ع) را در تقسیم بیت المال سرزنش کردند
۱۳۶. پرهیز از افراط و تفریط نسبت به امام(ع)
۱۳۶. سخنی به ائمه در هجرت به مدینه
۱۳۸. توصیف پیشوای حق
۱۳۸. پند و اندرز به مردم، یاد برگ و روش برخورد با دنیا
۱۴۰. در نهی از غیبت مردم
۱۴۲. در نهی از شنیدن غیبت و تفاوت حق و باطل
۱۴۲. شناخت جایگاه بخشش و احسان
۱۴۴. در طلب باران
۱۴۶. درباره‌ی بعثت پیامبران و برتری اهل بیت(ع)
۱۴۸. فتنای دنیا و نکوهش بدعت
۱۴۸. در فلسفه‌ی بعثت، حوادث آینده و پندهای حکیمانه
۱۵۲. سخنانی قبل از شهادت
۱۵۴. در بیان صفات خدا و اوصاف پیشوایان دین
۱۵۶. در فضائل خاندان پیامبر(ص)
۱۵۸. درباره‌ی خلقت شگفت انگیز خفاش
۱۶۰. در خطاب به اهل بصره به صورت خبر از حوادث ناگوار آینده

۱۶۴	۱۵۷. در تشویق به تقوا
۱۶۸	۱۵۸. در فضیلت پیامبر(ص) و قرآن کریم
۱۶۸	۱۶۰. در حمد و عظمت الهی و بیان حال برخی از پیامبران بزرگ
۱۷۴	۱۶۱. پند و اندرز به مردم و سفارش به تقوا
۱۷۶	۱۶۵. درباره‌ی آفرینش شگفت انگیز طاووس
۱۸۰	۱۶۶. علت پیروزی و شکست ملت‌ها
۱۸۰	۱۶۷. سخنی از امام(ع) در آغاز خلافت خود
۱۸۲	۱۷۲. درباره شایسته‌ی شش نفره خلافت
۱۸۴	۱۷۳. ویژگی‌های رهبر اسلامی
۱۸۶	۱۷۵. پند و اندرز و بیان نزدیکی امام(ع) به رسول خدا(ص)
۱۸۸	۱۷۶. پند و اندرز و بیان ویژگی‌های قرآن و نهی از بدعت
۱۹۶	۱۷۸. سفارش به تقوا
۱۹۶	۱۷۹. در پاسخ دُعلب یمانی که از امام(ع) در راه پروردگار پرسیده بود
۱۹۸	۱۸۲. در ستایش خدا، و سفارش به تقوا (به، ه، ا، ت، و، ف، بکالی)
۲۰۲	۱۸۳. درباره‌ی قرآن و سفارش به تقوا
۲۰۶	۱۸۵. در حمد خداوند و ستایش پیامبر و آفرینش مورچه را ملخ
۲۱۲	۱۸۷. در خبر از پیشامدهای ناگوار
۲۱۴	۱۸۸. در سفارش به تقوا و یاد مرگ
۲۱۶	۱۸۹. انواع ایمان و وجوب هجرت
۲۱۸	۱۹۰. در ستایش خدا و دورود بر پیامبر(ص) و سفارش به تقوا
۲۲۰	۱۹۲. خطبه «قاصعه»
۲۴۲	۱۹۳. در وصف متقین (خطاب به همام بن شریح)
۲۴۸	۱۹۴. در وصف حال منافقان
۲۵۰	۱۹۷. بیان فضائل امام(ع) از زبان خودش

۲۵۲. ۱۹۸. سفارش به تقوا و بیان فضیلت‌های اسلام و قرآن
۲۵۸. ۱۹۹. در سفارش به یاران خود
۲۶۰. ۲۰۰. درباره‌ی معاویه
۲۶۰. ۲۰۲. سخن امام(ع) هنگام دفن حضرت زهرا(س)
۲۶۲. ۲۰۶. در نهی ناسزاگویی به دشمنان
۲۶۴. ۲۰۹. سخن امام(ع) با علاء حارثی هنگام عیادت از وی و با برادرش عاصم
۲۶۴. ۲۱۵. دعایی از حضرت که آن را بسیار می‌خواند
۲۶۶. ۲۱۶. خطبه‌ای که در صفین بیان فرمود درباره حقوق فرمانروا و مردم
۲۷۲. ۲۲۰. در وصف رسول الله (پوینده در راه خدا)
۲۷۲. ۲۲۱. سخنی از حضرت پسر از تلاوت آیات اول سوره تکوین
۲۷۸. ۲۲۳. سخنی از حضرت علی(ع) از تائید آیه «يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ»
۲۸۲. ۲۲۴. در بیزاری جستن از ظلم
۲۸۴. ۲۲۵. دعایی از حضرت در التجاء به خدا در احوالی نیاز سازد
۲۸۴. ۲۲۶. در گریز دادن از دنیا
۲۸۶. ۲۲۷. دعایی از حضرت در التجاء به خدا و طلب هدایت
۲۸۶. ۲۲۹. در وصف بیعت با ایشان برای خلافت
۲۸۸. ۲۳۰. درباره تقوا و عمل در راه خدا
۲۹۰. ۲۳۵. سخنی از حضرت هنگام غسل و کفن پیامبر(ص)
۲۹۲. ۲۳۷. در شتاب ورزیدن به عمل
۲۹۲. ۲۳۹. در بیان فضائل آل محمد(ص)

بخش دوم: برگزیده‌ای از نامه‌های نهج البلاغه

۲۹۶. ۳. به شریح بن حارث، قاضی امام(ع)
۲۹۸. ۵. به اشعث بن قیس، حاکم آذربایجان

۲۹۸	۹. به معاویه (درباره واسپاری قاتلان عثمان)
۳۰۰	۱۲. به معقل بن قیس رباحی
۳۰۲	۱۴. به سپاهیان خود پس از روبرو شدن با دشمن در صفین
۳۰۲	۱۵. دعای حضرت هنگامی که در جنگ با دشمن روبرو شد
۳۰۴	۱۹. به برخی از کارگزاران خود
۳۰۴	۲۰. به زیاد بن ابیه
۳۰۴	۲۱. نامه‌ای دیگر به زیاد بن ابیه
۳۰۶	۲۲. به عبدالله بن عباس
۳۰۶	۲۳. وصیتی از مصر بعد از ضربت ابن ملجم (لعنه الله)
۳۰۸	۲۴. وصیت آن حضرت درباره اموال خود
۳۰۸	۲۵. به ماموران جمع آوری زکات
۳۱۲	۲۶. به یکی از کارگزارانش، هنگامی که او را برای گرفتن زکات فرستاد
۳۱۴	۲۷. به محمد بن ابی بکر هنگامی که امام (ع) مصر را به او داد
۳۱۸	۲۸. در پاسخ به معاویه
۳۲۴	۳۱. به حسن بن علی (ع)
۳۴۶	۳۸. به مردم مصر هنگامی که مالک اشتر را به حکومت آنان گمارد
۳۴۶	۴۱. به یکی از کارگزارانش به خاطر خیانت او در بیت المال
۳۵۰	۴۳. به مصلحه بن هبیره شیبانی
۳۵۰	۴۵. به عثمان بن حنیف انصاری، کارگزار حضرت در بصره
۳۵۶	۴۷. وصیت حضرت به امام حسن و امام حسین (ع) پیش از شهادت
۳۶۰	۴۹. به معاویه
۳۶۰	۵۰. به فرماندهان لشکر
۳۶۲	۵۱. به ماموران گردآوری مالیات
۳۶۴	۵۳. به مالک اشتر نخعی برای فرمانداری مصر (عهدنامه مالک اشتر)

۳۹۲. ۵۵. به معاویه
۳۹۴. ۵۶. به شریح بن هانی
۳۹۴. ۵۹. به أسود بن قُطَیبه، فرمانده سپاه خُلوآن
۳۹۶. ۶۰. به استاندارانی که سپاه از قلمرو آنان عبور می‌کرد
۳۹۸. ۶۲. به مردم مصر توسط مالک اشتر
۴۰۰. ۶۷. به قثم بن عبدالله، فرماندار حضرت در مکه
۴۰۲. ۶۸. به سلمان فارسی
۴۰۲. ۶۹. به حارث بن دانی
۴۰۶. ۷۲. به عبدالله بن عباس
۴۰۶. ۷۶. به عبدالله بن عباس، هنگامی که او را در بصره به جای خود نهاد
۴۰۸. ۷۸. به ابوموسی اشعری، در پاسخ به کار حکمین
۴۰۸. ۷۹. به فرماندهان سپاه

بخش سوم: برگزیده‌ای از حکمت‌های نهج البلاغه

۴۱۲-۴۷۱

شماره ۱ تا ۴۸۰

www.ketaboo.ir

مقدمه

نهج البلاغه میراث گرانسنگ ولایت، شامل خطب و مکاتیب و حکمت‌های باب مدینه علم نبی (ص)، مولی‌الوحدید، امیر المومنین علی علیه الصلاه و السلام است که بیش از یک‌هزار سال قبل به ابتکار محققین و نویسندگان علامه سید رضی (رحمت اله علیه) از منابع روایی و تاریخی پیشین انتخاب و تدوین شده و ذخیره ماندگاری است که تاکنون هزاران متن پژوهشی و ده‌ها شرح و تفسیر بر آن نگاشته‌اند. خبیب و دانشمندان مسلمان و غیر مسلمان در برابر شگفتی‌های این اثر مبارک که تالی وحی و «اح القرآن» است سر تعظیم فرود آورده و از معارف عالیّه آن الهام گرفته‌اند.

بسیاری از محققان، منابع اصلی و تمام نهج البلاغه را شامل خطبه‌ها و نامه‌ها و حکمت‌ها که حجم افزون‌تری دارد، تتبع و تدوین نموده که زینت بخش کتابخانه‌ها و مرجع تحقیقات محققان است و بسیاری دیگر از علماء و فضلا و دانشمندان بخش‌های از نهج البلاغه را گزینش و شرح و ترجمه نموده و در معرض استفاده همگان قرار داده‌اند.

از آنجا که این گنجینه گرانسنگ پاسخگوی نیازهای فکری، فلسفی، عقیدتی، عرفانی، اخلاقی، فردی، اجتماعی، سیاسی و مدیریتی در سطح جهانی است، رویکرد دقیق و اصولی به این کتاب مبارک از ضرورت‌های اولیه همگان بویژه مسلمانان و بالخصوص پیروان اهل بیت عصمت و طهارت است که در توسعه و نشر و عمل به آن بکوشند.

لذا با توجه به این مهم، موسسه نهج البلاغه برگزیده‌ای از این کتاب شریف را با هدف استفاده عموم مردم و دسترسی آسان به آموزه‌های زندگی‌ساز نهج البلاغه منتشر نمود. این برگزیده

شامل بخش‌هایی از نهج البلاغه است که بیشتر جنبه کاربردی و عمومی داشته و اکثراً شامل مطالب اخلاقی و دستور العمل‌هایی برای زندگی امروز است که مورد ابتلای عملی در اوضاع و احوال کنونی جامعه است. این مطالب با این نگاه انتخاب شده که سبک زندگی علوی را در کلام حضرت به مخاطبان ارایه نماید. هرچند که تنوع سلیق و دیدگاه‌ها می‌تواند منشاء انتخاب برگزیده‌های دیگری از این کتاب باشد.

در این برگزیده بعضی از خطبه‌ها، نامه‌ها و یا حکمت‌ها آورده نشده و گاهی نیز بخش‌هایی از آنها انتخاب و آورده شده است که این قسمت‌ها بوسیله سه نقطه (...) مشخص شده است تا مخاطبان در صورت تمایل، برای سیراب شدن از کلام امام(ع) به نسخه کامل نهج البلاغه مراجعه نمایند.

متن عربی بکار رفته در این اثر نیز از جهت کتابت و اعراب گذاری با نسخه مرحوم دکتر صبحی صالح، مقابله و تصحیح شده است.

در ترجمه فارسی این برگزیده از ترجمه استاد بزرگوار، جناب آقای «حسین استادولی» استفاده شده است که از نظر روانی و سبکی ترجمه یکی بهترین و معتبرترین ترجمه‌های موجود (به عقیده کارشناسان) است. سبکی و سادگی که به فن ترجمه از زبان عربی به فارسی دارد، ترجمه روان و شیوایی از نهج البلاغه را به انجام رسانده که توسط انتشارات اسوه منتشر شده است.

در پایان این مقدمه لازم است از همکاری دوست و همکار گرامی آقای «محمدحسین فروزان» در انتخاب و گزینش مطالب، صفحه آرایی، تهیه متن و ... تشکر نمود. رفیق الهی را برای ایشان خواستار باشیم.

همچنین از زحمات آقای دکتر «حسین صالحی اصل» نیز که در کار مقابله متن ما را یاری دادند، سپاسگزاری می‌نمایم.

این اثر را به محضر شریف امیرالمومنین علی بن ابیطالب(ع) هدیه داده و امیدواریم که مورد توجه شیفتگان ولایت علوی قرار گرفته و بایی باشد برای ورود ایشان به بوستان پر گل نهج البلاغه.

محمدتقی رهبر، موسسه نهج البلاغه

تهران. ۱۳۹۶ ش